Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 10 kwietnia 2014 r.*

Spis treści

I – Ramy prawne ... 3

II – Okoliczności powstania sporu i sporna decyzja ... 4

III – Skargi przed Sądem i zaskarżony wyrok ... 7

IV – Żądania stron i postępowanie przed Trybunałem ... 8

V – W przedmiocie odwołań ... 9

A – W przedmiocie odwołania Komisji ... 9

1. W przedmiocie trzech pierwszych zarzutów i zarzutu siódmego ... 10

a) Argumentacja stron ... 10

b) Ocena Trybunału ... 11

2. W przedmiocie konsekwencji, jakie należy wyciągnąć z uznania odwołania Komisji za zasadne ... 15

B – W przedmiocie odwołania spółki Reyrolle ... 16

1. W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszenia zasady indywidualizacji kar i sankcji ... 16

a) Argumentacja stron ... 16

b) Ocena Trybunału ... 17

2. W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia zasad równego traktowania i proporcjonalności ... 18

a) Argumentacja stron ... 18

* Język postępowania: niemiecki.

b) Ocena Trybunału 18

C – W przedmiocie odwołania spółek SEHV i Magrini 20

1. W przedmiocie dwóch pierwszych zarzutów, dotyczących, odpowiednio, naruszenia zasady ne ultra petita oraz zasady powagi rzeczy osądzonej 20

a) Argumentacja stron 20

b) Ocena Trybunału 20

2. W przedmiocie konsekwencji, jakie należy wyciągnąć z uznania za zasadne odwołania spółek SEHV i Magrini 22

VI – W przedmiocie kosztów 22

Odwołanie — Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Rynek projektów dotyczących rozdzielnic z izolacją gazową — Odpowiedzialność solidarna za zapłatę grzywny — Pojęcie przedsiębiorstwa — Zasady odpowiedzialności osobistej i indywidualizacji kar i sankcji — Nieograniczone prawo orzekania Sądu — Zasada ne ultra petita — Zasady proporcjonalności i równego traktowania

W sprawach połączonych od C-231/11 P do C-233/11 P

mających za przedmiot trzy odwołania w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniach 13 i 16 maja 2011 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez A. Antoniadis, R. Sauera oraz N. von Lingena, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu (C-231/11 P),

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną są:

Siemens AG Österreich, z siedzibą w Wiedniu (Austria),

VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG, z siedzibą w Wiedniu,

Siemens Transmission & Distribution Ltd, z siedzibą w Manchesterze (Zjednoczone Królestwo),

Siemens Transmission & Distribution SA, z siedzibą w Grenoble (Francja),

Nuova Magrini Galileo SpA, z siedzibą w Bergamo (Włochy),

reprezentowani przez H. Wollmanna oraz F. Urlesbergera, Rechtsanwälte,

strona skarżąca w pierwszej instancji,

oraz

Siemens Transmission & Distribution Ltd (C-232/11 P),

Siemens Transmission & Distribution SA,

Nuova Magrini Galileo SpA (C-233/11 P),

reprezentowane przez H. Wollmanna oraz F. Urlesbergera, Rechtsanwälte,

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną postępowania jest:

Komisja Europejska, reprezentowana przez A. Antoniadis, R. Sauera oraz N. von Lingena, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: L. Bay Larsen, prezes izby, K. Lenaerts, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego czwartej izby, M. Safjan, J. Malenovský i A. Prechal (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: A. Impellizzeri, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 2 maja 2013 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 19 września 2013 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 W swych odwołaniach Komisja Europejska, Siemens Transmission & Distribution Ltd, Siemens Transmission & Distribution SA i Nuova Magrini Galileo SpA (te trzy spółki zwane będą dalej łącznie „spółkami wnoszącymi odwołanie") żądają uchylenia części wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 3 marca 2011 r. w sprawach połączonych od T-122/07 do T-124/07 Siemens Österreich i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-793 (zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem"), którym Sąd stwierdził nieważność części decyzji Komisji C(2006) 6762 wersja ostateczna z dnia 24 stycznia 2007 r. dotyczącej postępowania na mocy art. 81 [WE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/F/38.899 – Rozdzielnice z izolacją gazową), a w części zmienił tę decyzję, której streszczenie zostało opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* (Dz.U. 2008, C 5, s. 7) (zwanej dalej „sporną decyzją").

I – Ramy prawne

2 Artykuł 23 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 [WE] i 82 [WE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 2, s. 205), zatytułowany „Grzywny", ma następujące brzmienie:

„[...]

2. Komisja może, w drodze decyzji, nałożyć grzywny na przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw, jeżeli umyślnie lub w wyniku zaniedbania:

a) naruszają art. 81 [WE] lub 82 [WE] [...]

[...]

3. Przy ustalaniu wysokości grzywny uwzględnia się ciężar i czas trwania naruszenia.

[...]".

3 Zgodnie z art. 31 tego rozporządzenia, zatytułowanym „Odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości":

„Trybunał Sprawiedliwości ma nieograniczoną jurysdykcję do rozpatrywania odwołań od decyzji, w których Komisja nałożyła grzywnę lub okresową karę pieniężną. Trybunał Sprawiedliwości może uchylić, obniżyć lub podwyższyć nałożoną grzywnę lub okresową karę pieniężną".

II – Okoliczności powstania sporu i sporna decyzja

4 Okoliczności faktyczne leżące u podstaw niniejszego sporu, przedstawione w pkt 1–22 zaskarżonego wyroku, można podsumować następująco.

5 Spór dotyczy kartelu w sektorze sprzedaży rozdzielnic z izolacją gazową (zwanych dalej „RIG") służących do kontrolowania przepływu energii w sieciach elektroenergetycznych. Jest to ciężki sprzęt elektryczny stosowany jako główny komponent podstacji elektroenergetycznych „pod klucz".

6 W pkt 1–3 zaskarżonego wyroku poszczególne spółki uczestniczące w tym sporze zostały przedstawione w następujący sposób:

„1 W dniu 20 września 1998 r. VA Technologie AG [(zwana dalej »VA Technologie«)] nabyła spółkę zależną od Rolls-Royce, a mianowicie Reyrolle Ltd, która przekształciła się w spółkę VA Tech Reyrolle Ltd, a następnie w spółkę Siemens Transmission & Distribution Ltd […] (zwaną dalej »Reyrolle«). W dniu 13 marca 2001 r. VA Technologie, za pośrednictwem spółki w pełni od niej zależnej, a mianowicie VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG […] (zwanej dalej »KEG«), wniosła Reyrolle jako aport do nowo utworzonej spółki VAT Tech Schneider High Voltage GmbH (zwanej dalej »VAS«), w której posiadała za pośrednictwem swej spółki zależnej 60% udziałów, przy czym pozostałe udziały znajdowały się w posiadaniu Schneider Electric SA [zwanej dalej »Schneider«)]. Aport wniesiony przez tę ostatnią do VAS obejmował spółkę Schneider Electric High Voltage SA, która została przekształcona w VA Tech Transmission & Distribution SA, a następnie w Siemens Transmission & Distribution SA […] (zwaną dalej »SEHV«), oraz spółkę Nuova Magrini Galileo SpA […] (zwaną dalej »Magrini«), które były wcześniej spółkami w pełni od niej zależnymi, przy czym począwszy od 1999 r. w ramach SEHV skupiono działalność w sektorze wysokiego napięcia, prowadzoną dawniej przez szereg spółek zależnych od Schneider […].

2 W październiku 2004 r. VA Technologie nabyła za pośrednictwem KEG całość udziałów Schneider […] w kapitale zakładowym VAS.

3 W 2005 r. Siemens AG [zwana dalej »Siemens«] przejęła wyłączną kontrolę nad grupą przedsiębiorstw, której spółką dominującą była VA Technologie (zwaną dalej »grupą VA Tech«), w drodze złożenia publicznej oferty zakupu przez jej spółkę zależną, a mianowicie […] Siemens AG Österreich (zwaną dalej »Siemens Österreich«). W wyniku tego przejęcia VA Technologie, a następnie VAS zostały połączone z Siemens Österreich".

7 W dniu 3 marca 2004 r. ABB Ltd (zwana dalej „ABB") powiadomiła Komisję o istnieniu praktyk antykonkurencyjnych w sektorze RIG i złożyła ustny wniosek o zwolnienie z grzywny zgodnie z obwieszczeniem Komisji z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie zwolnienia z grzywien oraz zmniejszania grzywien w przypadkach karteli (Dz.U. C 45, s. 3 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 2, s. 155, zwanym dalej „komunikatem w sprawie współpracy"). W dniu 25 kwietnia 2004 r. Komisja przyznała ABB warunkowe zwolnienie.

8 Na podstawie oświadczeń ABB Komisja wszczęła dochodzenie i w dniach 11 i 12 maja 2004 r. przeprowadziła niezapowiedziane kontrole w pomieszczeniach spółek Siemens, Areva T&D SA, grupy VA Tech, Hitachi Ltd i Japan AE Power Systems Corp. (zwanej dalej „JAEPS"). W dniu 20 kwietnia 2006 r. Komisja wystosowała pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, które zostało doręczone dwudziestu spółkom, w tym spółkom wnoszącym odwołanie. Zainteresowane przedsiębiorstwa zostały wysłuchane w dniach 18 i 19 lipca 2006 r.

9 W dniu 24 stycznia 2007 r. Komisja wydała sporną decyzję, która została doręczona dwudziestu spółkom, do których skierowano wcześniej pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. Poza spółkami wnoszącymi odwołania adresatami decyzji były: Siemens Österreich, KEG, ABB, Alstom SA, Areva SA, Areva T&D AG, Areva T&D Holding SA i Areva T&D SA (cztery ostatnie spółki zwane będą dalej łącznie „Areva"), Fuji Electric Holdings Co. Ltd i Fuji Electric Systems Co. Ltd (te dwie spółki zwane będą dalej łącznie „Fuji"), Hitachi Ltd i Hitachi Europe Ltd (te dwie spółki zwane będą dalej łącznie „Hitachi"), JAEPS, Schneider, Mitsubishi Electric System Corp. (zwana dalej „Mitsubishi") oraz Toshiba Corp. (zwana dalej „Toshiba").

10 W pkt 14–16 zaskarżonego wyroku stwierdzone w spornej decyzji cechy kartelu zostały zwięźle opisane w następujący sposób:

„14 W motywach 113–123 [spornej] decyzji Komisja wskazała, że poszczególne przedsiębiorstwa uczestniczące w kartelu koordynowały przydział projektów RIG w skali światowej, z wyłączeniem pewnych rynków, według uzgodnionych zasad, w szczególności w celu utrzymania kwot odzwierciedlających w znacznej mierze ich szacowane historyczne udziały w rynku. Instytucja ta uściśliła, że przydział projektów RIG dokonywany był na podstawie połączonej kwoty »japońskiej« oraz połączonej kwoty »europejskiej«, które to kwoty były następnie rozdzielane między nimi odpowiednio przez producentów japońskich i producentów europejskich. Porozumienie podpisane w Wiedniu w dniu 15 kwietnia 1988 r. (zwane dalej »porozumieniem GQ«) określało reguły umożliwiające przydzielanie projektów RIG albo producentom japońskim, albo producentom europejskim, oraz zaliczanie ich wartości do odpowiedniej kwoty. Ponadto w motywach 124–132 [spornej] decyzji Komisja wyjaśniła, że poszczególne przedsiębiorstwa uczestniczące w kartelu zawarły niepisane porozumienie (zwane dalej »wspólnym porozumieniem«), w świetle którego projekty RIG w Japonii, z jednej strony, oraz w krajach europejskich członków kartelu, z drugiej strony, określanych łącznie mianem »państw-konstruktorów« projektów RIG, były zarezerwowane odpowiednio dla japońskich i europejskich członków kartelu. Projekty RIG w państwach-konstruktorach nie były przedmiotem wymiany informacji między tymi dwiema grupami i nie były zaliczane do odpowiednich kwot.

15 Porozumienie GQ zawierało także reguły dotyczące wymiany informacji niezbędnych do funkcjonowania kartelu między dwiema grupami producentów, dokonywanej przez sekretariaty tych grup, manipulowania przy właściwych postępowaniach przetargowych oraz ustalania cen dla projektów AIG, które nie mogły zostać przydzielone. Zgodnie z treścią załącznika 2 porozumienie miało zastosowanie na całym świecie, z wyjątkiem Stanów Zjednoczonych, Kanady, Japonii i 17 krajów Europy Zachodniej. Poza tym zgodnie ze wspólnym porozumieniem projekty RIG w krajach europejskich innych niż państwa-konstruktorzy także zarezerwowane były dla grupy europejskiej, gdyż producenci japońscy zobowiązali się, że nie będą składali ofert dotyczących projektów RIG w Europie.

16 Według Komisji zasady rozdziału projektów RIG pomiędzy producentami europejskimi określało porozumienie podpisane również w Wiedniu w dniu 15 kwietnia 1988 r. i zatytułowane »E Group Operation Agreement for GQ Agreement« (porozumienie grupy E w sprawie wprowadzania w życie porozumienia GQ […]). Komisja wskazała, że przydzielanie projektów RIG w Europie odbywało się na podstawie tych samych reguł i procedur, które miały zastosowanie do przydzielania projektów RIG w innych krajach. W szczególności projekty RIG w Europie musiały być także zgłaszane, ewidencjonowane, przydzielane i uzgadniane lub przypisywano im cenę minimalną.

11 Po dokonaniu ustaleń faktycznych i ocen prawnych Komisja uznała w spornej decyzji, że wskazane przedsiębiorstwa naruszyły art. 81 WE i art. 53 porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym z dnia 2 maja 1992 r. (Dz.U. 1994, L 1, s. 3, zwanego dalej „porozumieniem EOG"), i nałożyła na nie grzywny, których kwota została obliczona przy zastosowaniu metodologii przedstawionej w wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 traktatu EWWiS (Dz.U. 1998, C 9, s. 3 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 1, s. 171) oraz komunikatu w sprawie współpracy.

12 Komisja postanowiła, że na podstawie komunikatu w sprawie współpracy należy uwzględnić wniosek ABB o zwolnienie z grzywny, jednakże wszystkie wnioski o złagodzenie sankcji, w tym wniosek złożony przez grupę VA Tech, należy oddalić.

13 Artykuły 1 i 2 spornej decyzji stanowią:

„Artykuł 1

Następujące przedsiębiorstwa naruszyły [art. 81 WE i art. 53 porozumienia EOG], uczestnicząc we wskazanych okresach w szeregu porozumień i uzgodnionych praktyk w sektorze [RIG] w [Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG)]:

[…]

m) [Magrini] od dnia 15 kwietnia 1988 r. do dnia 13 grudnia 2000 r. i od dnia 1 kwietnia 2002 r. do dnia 11 maja 2004 r.;

n) [Schneider] od dnia 15 kwietnia 1988 r. do dnia 13 grudnia 2000 r.;

[…]

p) Siemens [Österreich] od dnia 20 września 1998 r. do dnia 13 grudnia 2000 r. i od dnia 1 kwietnia 2002 r. do dnia 11 maja 2004 r.;

q) [Reyrolle] od dnia 15 kwietnia 1988 r. do dnia 13 grudnia 2000 r. i od dnia 1 kwietnia 2002 r. do dnia 11 maja 2004 r.;

r) [SEHV] od dnia 15 kwietnia 1988 r. do dnia 13 grudnia 2000 r. i od dnia 1 kwietnia 2002 r. do dnia 11 maja 2004 r.;

[…]

t) [KEG] od dnia 20 września 1998 r. do dnia 13 grudnia 2000 r. i od dnia 1 kwietnia 2002 r. do dnia 11 maja 2004 r.

Artykuł 2

Za naruszenia, o których mowa w art. 1, nałożone zostają następujące grzywny:

[...]

j) Schneider […]: 3 600 000 EUR;

k) Schneider […], solidarnie z [SEHV] i [Magrini]: 4 500 000 EUR;

l) [Reyrolle]: 22 050 000 EUR, z czego:

i) solidarnie z [SEHV] i [Magrini]: 17 550 000 EUR, oraz

ii) solidarnie z Siemens [Österreich] i [KEG]: 12 600 000 EUR;

[…]".

III – Skargi przed Sądem i zaskarżony wyrok

14 Z pkt 33, 34 i 229 zaskarżonego wyroku wynika, że w uzasadnieniu żądań stwierdzenia nieważności skarżące podniosły dwa zarzuty.

15 Zarzut pierwszy dotyczył naruszenia art. 81 ust. 1 WE, art. 53 ust. 1 porozumienia EOG, a także art. 23 ust. 2 i 3 oraz art. 25 rozporządzenia nr 1/2003. Zarzut ten został podzielony na cztery części, dotyczące, po pierwsze, braku dowodu popełnienia domniemanego naruszenia, po drugie, błędów w ocenie co do czasu trwania zarzucanego naruszenia, po trzecie, nałożenia grzywny w nadmiernej wysokości, oraz po czwarte, przedawnienia zarzucanego naruszenia w odniesieniu do okresu przed dniem 16 lipca 1998 r.

16 Zarzut drugi dotyczył naruszenia istotnych wymogów proceduralnych oraz prawa do bycia wysłuchanym, a w szczególności prawa do przesłuchania świadka oskarżenia, wynikającego z art. 6 ust. 3 lit. d) Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r.

17 Sąd potwierdził zasadniczo istnienie naruszenia stwierdzonego przez Komisję w spornej decyzji, a także wysokość grzywny nałożonej na całą grupę VA Tech, a mianowicie sumę kwot, jakie miały zapłacić poszczególne spółki wchodzące w skład tej grupy.

18 Chociaż Sąd skrócił czas trwania naruszenia popełnionego przez spółki należące go grupy VA Tech, wyłączając z niego okres od 1 kwietnia do 30 czerwca 2002 r., i stwierdził nieważność spornej decyzji w tym zakresie (pkt 63–72 i 236 zaskarżonego wyroku oraz pkt 1 sentencji tego wyroku), to jednak stwierdził dalej, w wykonaniu nieograniczonego prawa orzekania, że w myśl art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 i art. 65 ust. 5 traktatu EWWiS owo skrócenie czasu trwania naruszenia nie ma wpływu na wysokość grzywny nałożonej na te spółki (pkt 261 omawianego wyroku).

19 Jednakże po zakończeniu analizy przedstawionej w pkt 137–165 zaskarżonego wyroku w pkt 166 tego wyroku Sąd stwierdził, że obciążając Reyrolle, SEHV i Magrini odpowiedzialnością solidarną za zapłatę grzywny w kwocie wyraźnie przewyższającej ich wspólną odpowiedzialność, nie obciążając Siemens Österreich i KEG odpowiedzialnością solidarną za zapłatę części grzywny nałożonej na SEHV i Magrini oraz nie obciążając Reyrolle odpowiedzialnością wyłączną za zapłatę części nałożonej na nią grzywny, Komisja naruszyła zasadę indywidualizacji kar i sankcji.

20 W pkt 167 omawianego wyroku Sąd wyciągnął stąd wniosek, że należy stwierdzić nieważność art. 2 spornej decyzji w odniesieniu do zawartego w nim obliczenia kwoty grzywny, jaka ma zostać nałożona na SEHV i Magrini, oraz ustalenia wysokości kwot, za zapłatę których skarżące obciążono odpowiedzialnością solidarną.

21 W pkt 236–264 zaskarżonego wyroku Sąd – korzystając ze swego nieograniczonego prawa orzekania – zmienił grzywny nałożone na skarżące, ustalając także w odniesieniu do poszczególnych grzywien, jaka część ich kwoty powinna zostać uiszczona przez każdą ze spółek w ramach rozliczeń wewnętrznych między dłużnikami solidarnymi, zgodnie z zasadami określonymi w pkt 158 i 159 tego wyroku.

22 Tak więc w pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził nieważność art. 2 lit. j), k) i l) spornej decyzji, a w pkt 3 sentencji ustalił wysokość grzywien w następujący sposób:

„– [SEHV] i [Magrini], solidarnie ze [Schneider]: 8 100 000 EUR;

– [Reyrolle], solidarnie z Siemens [Österreich], [KEG], [SEHV] i [Magrini]: 10 350 000 EUR;

– [Reyrolle], solidarnie z Siemens [Österreich] i [KEG]: 2 250 000 EUR;

– [Reyrolle]: 9 450 000 EUR”.

IV – Żądania stron i postępowanie przed Trybunałem

23 Komisja wnosi w odwołaniu do Trybunału o:

— tytułem żądania głównego, uchylenie pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim opiera się on na ustaleniu Sądu przyjętym w pkt 157 tego wyroku, iż Komisja jest zobowiązana do wskazania w odniesieniu do każdej ze spółek wchodzących w skład tego samego przedsiębiorstwa przypadającego na nią udziału w kwotach, za zapłatę których spółki wchodzące w skład tego przedsiębiorstwa zostały obciążone odpowiedzialnością solidarną, oraz uchylenie pkt 3 sentencji tego wyroku w zakresie, w jakim Sąd, zgodnie ze stwierdzeniami przedstawionymi w pkt 158 w związku z pkt 245, 247, 262 i 263 tego wyroku, ustalił na nowo grzywny i wskazał udziały w kwotach grzywien, jakie przypadają na każdą ze spółek;

— posiłkowo, uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim w pkt 157 nakłada on na Komisję obowiązek wskazania w odniesieniu do każdej ze spółek wchodzących w skład tego samego przedsiębiorstwa przypadającego na nią udziału w kwotach, za zapłatę których spółki wchodzące w skład tego przedsiębiorstwa zostały obciążone odpowiedzialnością solidarną, oraz uchylenie rzeczonego wyroku w zakresie, w jakim Sąd, zgodnie ze stwierdzeniami przedstawionymi w pkt 158 w związku z pkt 245, 247, 262 i 263 tego wyroku, ustalił udziały w kwotach grzywien, jakie przypadają na każdą ze spółek, zmieniając tym samym sporną decyzję;

— oddalenie skarg w sprawach T-122/07, T-123/07 i T-124/07 w zakresie żądanego stwierdzenia nieważności art. 2 lit. j), k) i l) spornej decyzji;

— obciążenie drugiej strony postępowania odwoławczego i skarżących w pierwszej instancji kosztami postępowania odwoławczego i postępowania w pierwszej instancji.

24 Reyrolle, SEHV i Magrini wnoszą do Trybunału o:

— oddalenie odwołania oraz

— uwzględnienie wszystkich przedstawionych przez nie żądań.

25 W swoim odwołaniu Reyrolle wnosi do Trybunału o:

— zmianę pkt 3 tiret czwarte sentencji zaskarżonego wyroku w ten sposób, aby nałożona w nim na Reyrolle grzywna została zmniejszona przynajmniej o 7 400 000 EUR;

— posiłkowo, uchylenie pkt 3 sentencji tego wyroku w zakresie, w jakim dotyczy on tej spółki, oraz odesłanie do ponownego rozpoznania przez Sąd;

— w każdym razie, obciążenie Komisji kosztami postępowania.

26 W swym odwołaniu SEHV i Magrini wnoszą do Trybunału o:

— uchylenie pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku, w którym stwierdzono nieważność art. 2 lit. j) i k) spornej decyzji;

— uchylenie pkt 3 tiret pierwsze sentencji tego wyroku, utrzymanie w mocy art. 2 lit. j) i k) spornej decyzji oraz orzeczenie, że każdy z dłużników solidarnych powinien pokryć jedną trzecią kwoty wynoszącej 4 500 000 EUR;

— posiłkowo, uchylenie pkt 3 tiret pierwsze sentencji zaskarżonego wyroku i odesłanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd.

— w każdym wypadku, obciążenie Komisji kosztami postępowania.

27 Komisja wnosi do Trybunału o:

— oddalenie w całości odwołania spółki Reyrolle, a także odwołania spółek SEHV i Magrini oraz

— obciążenie spółek wnoszących odwołanie kosztami postępowania.

28 Postanowieniem Prezesa Trybunału z dnia 1 lipca 2011 r. sprawy od C-231/1 P do C-233/11 P zostały połączone do celów pisemnego i ustnego etapu postępowania oraz wydania wyroku.

V – W przedmiocie odwołań

A – *W przedmiocie odwołania Komisji*

29 W uzasadnieniu odwołania Komisja podnosi siedem zarzutów zmierzających do stwierdzenia nieważności, dotyczących, odpowiednio, art. 23 rozporządzenia nr 1/2003, nieograniczonego prawa orzekania Sądu, zasad odpowiedzialności osobistej oraz indywidualizacji kar i sankcji, zasady ne ultra petita, zasady kontradyktoryjności, obowiązku uzasadnienia i uprawnień dyskrecjonalnych, jakimi dysponuje Komisja przy określaniu podmiotów prawa, którym przypisywana jest odpowiedzialność za naruszenie.

30 Trzy pierwsze zarzuty oraz zarzut siódmy należy zbadać łącznie.

1. W przedmiocie trzech pierwszych zarzutów i zarzutu siódmego

a) Argumentacja stron

31 W ramach zarzutu pierwszego Komisja podnosi, że Sąd naruszył art. 23 rozporządzenia nr 1/2003, dokonując wykładni tego przepisu, w myśl której uprawnia on, a nawet zobowiązuje tę instytucję do ustalenia odnośnych udziałów poszczególnych współdłużników w kontekście zapłaty grzywny, za którą ponoszą oni względem Komisji odpowiedzialność solidarną, ze względu na naruszenie popełnione przez przedsiębiorstwo, w skład którego wchodzą.

32 Komisja twierdzi, że uprawnienie do nałożenia grzywny, które przysługuje jej na mocy wskazanego przepisu, odnosi się jedynie do zewnętrznego stosunku solidarności, czyli stosunku między Komisją a adresatami decyzji, którzy są solidarnie zobowiązani do zapłaty grzywny ze względu na to, że wchodzą w skład jednego przedsiębiorstwa, a nie do stosunku wewnętrznego między poszczególnymi dłużnikami solidarnymi.

33 Uprawnienie Komisji do obciążenia odpowiedzialnością solidarną za zapłatę grzywny kilku spółek wypływa bezpośrednio z odpowiedzialności „przedsiębiorstw". Z pojęcia przedsiębiorstwa nie można natomiast wywodzić wniosku, że Komisja posiada szersze kompetencje, umożliwiające jej kształtowanie stosunków prawnych między dłużnikami solidarnymi.

34 W ramach zarzutu drugiego Komisja podnosi, że Sąd – interpretując art. 23 rozporządzenia nr 1/2003 w ten sposób, że uprawnia on, a nawet zobowiązuje tę instytucję do uregulowania kwestii wewnętrznych stosunków między dłużnikami solidarnymi oraz do ustalenia na tej podstawie konkretnych udziałów w kwocie grzywny poszczególnych spółek wnoszących odwołanie – przekroczył kompetencje wynikające z przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania, gdyż kompetencje te odnoszą się jedynie do stosunku zewnętrznego, jaki istnieje między Komisją a przedsiębiorstwem, na które grzywna została nałożona.

35 W ramach zarzutu trzeciego Komisja podnosi, że w pkt 153 zaskarżonego wyroku Sąd błędnie orzekł, iż zasada indywidualizacji kar i sankcji wymaga, aby każdy adresat decyzji, na którego nałożono grzywnę, za zapłatę której ponosi on odpowiedzialność solidarną, był w stanie wywnioskować z tej decyzji, jaką część grzywny będzie musiał rozliczyć między pozostałymi dłużnikami solidarnymi, jeśli dla Komisji jest to bez znaczenia.

36 Zasada ta, podobnie jak zasada odpowiedzialności osobistej, ma zastosowanie do przedsiębiorstwa jako takiego, a nie do rożnych podmiotów prawnych, które wchodzą w jego skład.

37 Zasada indywidualizacji kar i sankcji wymaga, aby przy ustalaniu wysokości grzywien Komisja zbadała względną wagę uczestnictwa w naruszeniu każdego z przedsiębiorstw będących współsprawcami tego naruszenia, po uwzględnieniu indywidualnego zachowania zainteresowanych przedsiębiorstw oraz, w stosownym wypadku, okoliczności obciążających lub okoliczności łagodzących.

38 W ramach zarzutu siódmego Komisja utrzymuje, że o ile pkt 150 zaskarżonego wyroku może zostać zinterpretowany w ten sposób, iż instytucja ta jest zobowiązana do obciążenia solidarną odpowiedzialnością za zapłatę grzywny wszystkich podmiotów, które mogą zostać uznane za odpowiedzialne za uczestnictwo w naruszeniu popełnionym przez dane przedsiębiorstwo, o tyle stoi on w sprzeczności ze swobodą wyboru, która przysługuje Komisji w tym względzie.

b) Ocena Trybunału

39 Zgodnie z art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 Komisja może, w drodze decyzji, nałożyć grzywny na przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw, jeżeli umyślnie lub w wyniku niedbalstwa naruszają one art. 81 WE lub 82 WE.

40 W zarzucie pierwszym Komisja krytykuje Sąd za to, że w pkt 157 zaskarżonego wyroku orzekł, iż w ramach wykonywania kompetencji w zakresie nakładania grzywien na mocy art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 wyłącznie do Komisji należy „określenie właściwych udziałów poszczególnych spółek w kwotach, którymi zostały one obciążone solidarnie, o ile spółki te wchodziły w skład tego samego przedsiębiorstwa, [i że] realizacji tego zadania nie można pozostawiać sądom krajowym”.

41 W tym względzie należy przypomnieć, że prawo konkurencji Unii dotyczy działalności przedsiębiorstw (zob. w szczególności wyroki: z dnia 8 maja 2013 r. w sprawie C-508/11 P ENI przeciwko Komisji, pkt 82; z dnia 11 lipca 2013 r. w sprawie C-440/11 P Komisja przeciwko Stichting Administratiekantoor Portielje, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).

42 W celu określenia sprawcy naruszenia prawa konkurencji, który może zostać ukarany na podstawie art. 81 WE i 82 WE, autorzy traktatów postanowili posłużyć się pojęciem przedsiębiorstwa, a nie innymi pojęciami, takimi jak pojęcia spółki czy osoby prawnej, którymi posłużono się w szczególności w art. 48 WE (zob. podobnie wyrok z dnia 18 lipca 2013 r. w sprawie C-501/11 P Schindler Holding i in. przeciwko Komisji, pkt 102).

43 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pojęcie przedsiębiorstwa obejmuje każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą, niezależnie od jego statusu prawnego i sposobu finansowania. Pojęcie to należy rozumieć jako oznaczające jednostkę gospodarczą, nawet jeśli z prawnego punktu widzenia jednostka ta składa się z kilku osób fizycznych lub prawnych (zob. w szczególności wyrok z dnia 19 lipca 2012 r. w sprawach połączonych C-628/10 P i C-14/11 P Alliance One International i Standard Commercial Tobacco przeciwko Komisji, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).

44 Jeżeli tego rodzaju podmiot gospodarczy narusza reguły konkurencji, to musi odpowiedzieć za to naruszenie zgodnie z zasadą odpowiedzialności osobistej (zob. w szczególności ww. wyroki: w sprawach połączonych Alliance One International i Standard Commercial Tobacco przeciwko Komisji, pkt 42; a także w sprawie Komisja przeciwko Stichting Administratiekantoor Portielje, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).

45 W tym kontekście należy przypomnieć, że w pewnych okolicznościach osoba prawna, która nie jest sprawcą naruszenia prawa konkurencji, może mimo to zostać ukarana za noszące znamiona naruszenia zachowanie innej osoby prawnej, jeżeli obie te osoby wchodzą w skład tego samego podmiotu gospodarczego, a więc tworzą przedsiębiorstwo, które naruszyło art. 81 WE.

46 Z utrwalonego orzecznictwa wynika bowiem, że zachowanie spółki zależnej można przypisać spółce dominującej między innymi w przypadku, gdy mimo posiadania odrębnej podmiotowości prawnej ta spółka zależna nie określa w sposób autonomiczny swojego zachowania rynkowego, lecz stosuje zasadniczo instrukcje dawane jej przez spółkę dominującą, w szczególności z uwzględnieniem więzów ekonomicznych, organizacyjnych i prawnych łączących oba te podmioty prawa (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Stichting Administratiekantoor Portielje, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).

47 Jeśli w ramach wertykalnego powiązania kapitałowego tego rodzaju stwierdza się, że dana spółka dominująca sama popełniła naruszenie reguł konkurencji Unii, to jej odpowiedzialność za naruszenie jest czysto pochodna od odpowiedzialności jej spółki zależnej (zob. podobnie wyroki: z dnia 22 stycznia 2013 r. w sprawie C-286/11 P Komisja przeciwko Tomkins, pkt 43, 49; a także z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie C-50/12 P Kendrion przeciwko Komisji, pkt 55).

48 Komisja może następnie uznać spółkę dominującą za solidarnie odpowiedzialną za zapłatę grzywny nałożonej na jej spółkę zależną (zob. w szczególności wyrok z dnia 29 marca 2011 r. w sprawach połączonych C-201/09 P i C-216/09 P Komisja przeciwko ArcelorMittal Luxembourg i in., Zb.Orz. s. I-2239, pkt 98).

49 W pkt 150 zaskarżonego wyroku Sąd słusznie uznał zatem, że zgodnie z orzecznictwem, w sytuacji gdy kilka osób można uznać osobiście odpowiedzialnymi za uczestnictwo w naruszeniu jednego i tego samego przedsiębiorstwa w rozumieniu prawa konkurencji, osoby te należy uznać za odpowiedzialne solidarnie za popełnienie rzeczonego naruszenia.

50 Wyrażone przez Komisję w ramach zarzutu siódmego zastrzeżenia odnoszące się do pkt 150 należy oddalić, gdyż z punktu tego – przy uwzględnieniu jego kontekstu i w świetle przytoczonego w nim orzecznictwa – nie wynika, że Komisja rzeczywiście powinna była obciążyć grzywną solidarnie wszystkie osoby, którym można było przypisać osobistą odpowiedzialność za uczestnictwo w naruszeniu popełnionym przez jedno przedsiębiorstwo.

51 Skoro na podstawie art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 Komisja ma możliwość obciążenia grzywną solidarnie różnych osób prawnych wchodzących w skład jednego przedsiębiorstwa ponoszącego odpowiedzialność za naruszenie, to ustalenie przez Komisję wysokości tej grzywny – w sytuacji gdy instytucja ta odwołuje się, jak w tym przypadku, do pojęcia przedsiębiorstwa będącego pojęciem prawa Unii – podlega pewnym ograniczeniom, w świetle których trzeba w należyty sposób uwzględnić specyfikę danego przedsiębiorstwa, w zakresie jego organizacji w okresie, kiedy naruszenie zostało popełnione.

52 W sytuacji gdy Komisja ustala zewnętrzny stosunek solidarności, jest ona w szczególności zobowiązana do przestrzegania zasady indywidualizacji kar i sankcji, która wymaga, aby zgodnie z art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 kwota nałożonej grzywny została ustalona na podstawie wagi naruszenia zarzucanego indywidualnie danemu przedsiębiorstwu oraz czasu trwania tego naruszenia.

53 W tym względzie należy przypomnieć, że wśród okoliczności, które mogą wpływać na ocenę wagi naruszeń i mogą z tego tytułu zostać uwzględnione w celu zindywidualizowania grzywny nałożonej na dany podmiot gospodarczy, znajduje się zachowanie każdego przedsiębiorstwa, rola odgrywana przez każde z nich w ustalaniu uzgodnionych praktyk, korzyść, jaką mogły odnieść z tych praktyk, ich rozmiary i wartość odnośnych towarów oraz zagrożenie, jakie stanowi ten rodzaj naruszeń dla celów Unii (wyrok z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5425, pkt 242).

54 W tym kontekście Sad słusznie orzekł zresztą z jednej strony w pkt 153 zaskarżonego wyroku, że Komisja nie może swobodnie określać kwot, które mają zostać zapłacone solidarnie, a z drugiej strony w pkt 154 tego wyroku, że w niniejszej sprawie instytucja ta powinna była wziąć pod uwagę zawarte w motywie 468 zaskarżonej decyzji ustalenia co do odpowiedzialności poszczególnych spółek za dotyczące ich okresy naruszenia.

55 Chociaż prawdą jest, że decyzja Komisji nakładająca grzywny musi być skierowana do osób prawnych tworzących przedsiębiorstwo, to ten mający czysto praktyczny charakter wymóg nie oznacza, że w sytuacji gdy Komisja korzysta z możliwości obciążenia grzywną solidarnie kilku osób prawnych,

które wchodziły w skład jednego przedsiębiorstwa, w czasie gdy naruszenie zostało popełnione, normy i zasady prawa konkurencji Unii mają zastosowanie nie tylko do owego przedsiębiorstwa, ale także do wchodzących w jego skład osób prawnych.

56 Wobec powyższego normy prawa konkurencji Unii, w tym normy dotyczące uprawnień Komisji do nakładania sankcji, oraz wynikające z prawa Unii zasady osobistej odpowiedzialności za naruszenie oraz indywidualizacji kar i sankcji, które powinny być respektowane przy wykonywaniu owych uprawnień do nakładania sankcji, dotyczą wyłącznie przedsiębiorstwa jako takiego, a nie wchodzących w jego skład osób fizycznych czy prawnych.

57 W szczególności stosowane w prawie Unii pojęcie solidarności za zapłatę grzywny, będące jedynie wyrazem pełnoprawności pojęcia przedsiębiorstwa, dotyczy jedynie przedsiębiorstwa, a nie spółek, które wchodzą w jego skład.

58 Chociaż z art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 wynika, że Komisja może obciążyć grzywną solidarnie kilka spółek, jeżeli wchodzą one w skład tego samego przedsiębiorstwa, to jednak ani brzmienie tego przepisu, ani cel mechanizmu solidarności nie pozwalają uznać, że ta kompetencja do nałożenia sankcji obejmuje, poza określeniem zewnętrznego stosunku solidarności, także kompetencję do określenia udziałów dłużników solidarnych w ramach ich stosunku wewnętrznego.

59 Przeciwnie, cel mechanizmu solidarności polega na tym, że mechanizm ten stanowi dodatkowy instrument prawny, którym dysponuje Komisja celem wzmocnienia skuteczności jej działań w dziedzinie poboru grzywien nałożonych za naruszenia prawa konkurencji, gdyż mechanizm ten zmniejsza – po stronie Komisji jako wierzyciela należności w postaci grzywien – ryzyko niewypłacalności, co przyczynia się do realizacji celu odstraszającego, jakiemu służy generalnie prawo konkurencji, co Sąd zresztą słusznie podkreślił w pkt 151 zaskarżonego wyroku (zob. także analogicznie wyrok z dnia 17 lutego 2011 r. w sprawie C-78/10 Berel i in., Zb.Orz. s. I-717, pkt 48).

60 Natomiast określanie – w ramach stosunku wewnętrznego istniejącego między dłużnikami solidarnymi – udziałów tych dłużników w kwocie grzywny nie służy realizacji owego dwojakiego celu. Chodzi tu bowiem o kwestię, która pojawia się na późniejszym etapie i która co do zasady nie ma już znaczenia dla Komisji, w wypadku gdy cała grzywna została już zapłacona przez jednego z dłużników solidarnych bądź kilku z nich.

61 Ponadto ani rozporządzenie nr 1/2003, ani prawo Unii w ogólności nie zawierają reguł, które pozwalałyby rozstrzygnąć tę sporną kwestię, dotyczącą rozdziału na poziomie stosunków wewnętrznych długu, za zapłatę którego dane spółki ponoszą odpowiedzialność solidarną (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie Berel, pkt 42, 43).

62 W tych okolicznościach, w braku ustalenia w drodze umowy udziałów współdłużników w grzywnie, którą zostali oni obciążeni solidarnie, udziały te powinny zostać określone przez sądy krajowe na podstawie prawa krajowego mającego zastosowanie w sporze i w poszanowaniu prawa Unii.

63 W tym kontekście obowiązek lojalnej współpracy z władzami sądowniczymi państw członkowskich, do której Komisja jest zobowiązana na mocy art. 4 TUE, musi zostać spełniony w ramach powództw regresowych wytaczanych przed sądami krajowymi, bez względu na okoliczność, że powództwa te powinny być co do zasady rozstrzygane na podstawie właściwego prawa krajowego. Z jednej bowiem strony decyzja Komisji ustanawiająca odpowiedzialność solidarną za zapłatę grzywny, poprzez wskazanie dłużników solidarnych i określenie maksymalnej kwoty, która może być dochodzona przez Komisję od każdego z nich, wyznacza ramy prawne, w których powództwa te powinny zostać rozstrzygnięte. Z drugiej strony Komisja może dysponować informacjami pozwalającymi jej na określenie udziałów współdłużników.

64 Wobec powyższego Sąd naruszył prawo, orzekając w pkt 157 zaskarżonego wyroku, że w ramach wykonywania kompetencji w zakresie nakładania grzywien na mocy art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 wyłącznie do Komisji należy „określenie właściwych udziałów poszczególnych spółek w kwotach, którymi zostały one obciążone solidarnie, o ile spółki te wchodziły w skład tego samego przedsiębiorstwa, [i że] realizacji tego zadania nie można pozostawiać sądom krajowym".

65 Wynika stąd także, że Sąd dopuścił się jeszcze innych naruszeń prawa, po pierwsze, formułując w pkt 153–159 zaskarżonego wyroku pewne zasady dotyczące wewnętrznego stosunku solidarności.

66 Przede wszystkim, skoro – jak wskazano już w pkt 56 niniejszego wyroku – zasada indywidualizacji kar i sankcji dotyczy wyłącznie przedsiębiorstwa jako takiego, a nie wchodzących w jego skład osób fizycznych czy prawnych, to w pkt 153 zaskarżonego wyroku Sąd błędnie orzekł, iż zasada ta wymaga, aby każda spółka była w stanie wywnioskować z decyzji, w której nałożono na nią grzywnę, za zapłatę której ponosi ona odpowiedzialność solidarną wraz z inną lub innymi spółkami, jaką część grzywny będzie musiała rozliczyć między pozostałymi dłużnikami solidarnymi po zaspokojeniu roszczeń Komisji.

67 Następnie, skoro – jak już wskazano w pkt 62 niniejszego wyroku – udziały dłużników solidarnych w kwocie grzywny powinny zostać określone przez sądy krajowe na podstawie prawa krajowego mającego zastosowanie w sporze i w poszanowaniu prawa Unii, to Sąd naruszył prawo, orzekając w pkt 155 zaskarżonego wyroku z jednej strony, że pojęcie solidarnej odpowiedzialności za zapłatę grzywien jest pojęciem autonomicznym, które należy interpretować w świetle celów i systemu prawa konkurencji, do którego ono należy, oraz, w stosownym wypadku, w świetle ogólnych zasad wspólnych wszystkim systemom prawa krajowego, a z drugiej strony, że nawet jeśli charakter zobowiązania do zapłaty, jakie ciąży na spółkach, na które Komisja nałożyła grzywny z tytułu naruszenia unijnego prawa konkurencji, za których zapłatę spółki te ponoszą odpowiedzialność solidarną, różni się od charakteru zobowiązań wspólnych dłużników na gruncie prawa prywatnego, to należy wzorować się zwłaszcza na instytucji zobowiązania solidarnego.

68 Ponadto skoro kompetencje Komisji do nakładania sankcji dotyczą jedynie określania zewnętrznego stosunku solidarności, to Sąd naruszył także prawo, orzekając w pkt 156 zaskarżonego wyroku, że decyzja, mocą której Komisja obciąża kilka spółek solidarną odpowiedzialnością za zapłatę grzywny, musi wywierać wszystkie skutki prawne, jakie wynikają z systemu przepisów regulujących kwestię zapłaty grzywny w prawie konkurencji, i to zarówno w relacji między wierzycielem a dłużnikami solidarnymi, jak i w stosunkach wewnętrznych między takimi dłużnikami.

69 Sąd naruszył wreszcie prawo w pkt 158 i 159 zaskarżonego wyroku, w których orzekł zasadniczo, że wobec braku w decyzji Komisji nakładającej na szereg spółek grzywnę, za zapłatę której ponoszą one odpowiedzialność solidarną, wszelkich wskazówek co do tego, iż w ramach przedsiębiorstwa pewne spółki ponoszą większą niż inne odpowiedzialność za uczestnictwo tego przedsiębiorstwa w kartelu w danym okresie, należy założyć, że ich odpowiedzialność jest jednakowa, a zatem równe są ich udziały w kwotach, za zapłatę których ponoszą odpowiedzialność solidarną.

70 Prawo Unii nie przewiduje bowiem automatycznego zastosowania takiej zasady odpowiedzialności w częściach równych, w sytuacji gdy – jak już wskazano w pkt 62 niniejszego wyroku – wynikające z odpowiedzialności solidarnej udziały w kwocie grzywny zobowiązanych do jej zapłaty współdłużników powinny zostać określone na podstawie prawa krajowego, z zastrzeżeniem poszanowania prawa Unii.

71 W tym stanie rzeczy należy podkreślić, że co do zasady prawo Unii nie stoi na przeszkodzie temu, aby wewnętrzny rozdział takiej grzywny był dokonywany zgodnie z regułą prawa krajowego, która określa udziały dłużników solidarnych na podstawie ich względnej odpowiedzialności lub winy za popełnienie naruszenia zarzucanego przedsiębiorstwu, którego są oni częścią, w stosownym wypadku w powiązaniu ze stosowaną automatycznie regułą, w myśl której jeżeli spółki domagające się

rozdzielenia grzywny na nierówne części nie są w stanie wykazać, że niektóre ze spółek ponoszą większą niż inne spółki odpowiedzialność za uczestnictwo owego przedsiębiorstwa w kartelu w danym okresie, to należy uznać, że zainteresowane spółki ponoszą odpowiedzialność w równych częściach.

72 Po drugie, Sąd naruszył prawo także w będących przedmiotem krytyki Komisji pkt 245, 247, 262 i 263 zaskarżonego wyroku, w których określił – w wykonaniu nieograniczonego prawa orzekania przyznanego mu, na podstawie art. 261 TFUE, w art. 31 rozporządzenia nr 1/2003 – udziały w kwocie grzywien, jakie powinny przypaść na każdą ze spółek wchodzących w skład ukaranego przedsiębiorstwa w odniesieniu do danego okresu naruszenia.

73 W celu dokonania tego wewnętrznego rozdziału we wskazanych punktach zaskarżonego wyroku Sąd wyraźnie oparł się bowiem na rozważaniach przedstawionych w pkt 158 i 159 tego wyroku. Tymczasem, jak orzeczono już w pkt 70 niniejszego wyroku, rozważania te są błędne pod względem prawnym w zakresie, w jakim uświęcają one znajdującą automatyczne zastosowanie zasadę odpowiedzialności w częściach równych, która miałaby wynikać z prawa Unii.

74 Ponadto skoro – jak wynika z niniejszego wyroku – kompetencje do nakładania sankcji przysługujące Komisji na mocy art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 nie obejmują kompetencji do rozdzielenia nałożonej grzywny pomiędzy dłużników solidarnych w ramach ich stosunków wewnętrznych, gdy grzywna została w pełni zapłacona, po czym kwestia ta utraciła znaczenie dla Komisji, to Sąd również nie może dysponować kompetencjami do rozdzielenia grzywny w ramach nieograniczonego prawa orzekania przyznanego mu w art. 31 tego rozporządzenia w celu uchylenia, obniżenia lub podwyższenia rzeczonej grzywny.

75 I tak, ponieważ zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przysługujące Sądowi nieograniczone prawo orzekania pozwala mu na zastąpienie własną oceną oceny Komisji (zob. w szczególności wyrok z dnia 26 września 2013 r. w sprawie C-679/11 P Alliance One International przeciwko Komisji, pkt 104 i przytoczone tam orzecznictwo), prawo to nie może rozciągać się na oceny, które nie mieszczą się w granicach przysługujących Komisji kompetencji do nakładania sankcji.

76 W świetle wszystkich tych rozważań trzy pierwsze zarzuty Komisji należy uwzględnić, zaś zarzut siódmy należy oddalić.

77 W tych okolicznościach należy uwzględnić odwołanie Komisji bez konieczności badania przez Trybunał czwartego, piątego i szóstego z zarzutów tego odwołania. Zarzuty te mają bowiem charakter czysto posiłkowy względem trzech pierwszych zarzutów odwołania, gdyż zostały podniesione na wypadek oddalenia tychże przez Trybunał. Ponadto zarzuty te w wypadku ich uwzględnienia nie mogłyby doprowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku w zakresie wykraczającym poza ten, który wynika z faktu uznania za zasadne trzech pierwszych zarzutów.

2. W przedmiocie konsekwencji, jakie należy wyciągnąć z uznania odwołania Komisji za zasadne

78 Na wstępie należy stwierdzić, że uznanie za zasadne odwołania Komisji nie może skutkować uchyleniem pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku, które było przedmiotem żądania głównego tej instytucji.

79 Z pkt 137–167, a także z pkt 237 zaskarżonego wyroku wynika bowiem, że Sąd stwierdził nieważność art. 2 spornej decyzji w odniesieniu do zawartego w nim obliczenia kwoty grzywny, jaka ma zostać nałożona na SEHV i Magrini, oraz ustalenia wysokości kwot, za zapłatę których skarżące obciążono odpowiedzialnością solidarną, z trzech powodów, a mianowicie ze względu na to, że obciążając spółki Reyrolle, SEHV i Magrini odpowiedzialnością solidarną za zapłatę grzywny w kwocie wyraźnie przekraczającej ich wspólną odpowiedzialność, nie obciążając spółek Siemens Österreich i KEG

odpowiedzialnością solidarną za zapłatę części grzywny nałożonej na spółki SEHV i Magrini oraz nie obciążając spółki Reyrolle wyłączną odpowiedzialnością za zapłatę części nałożonej na nią grzywny, Komisja naruszyła zasadę indywidualizacji kar i sankcji.

80 Tymczasem, jak stwierdził również rzecznik generalny w pkt 27 opinii, te trzy względy, których Komisja zresztą nie zakwestionowała przed Trybunałem, a na których oparł się Sąd w celu stwierdzenia nieważności art. 2 spornej decyzji, nie wynikają z zastosowania zasad dotyczących wewnętrznego stosunku solidarności, o których mowa w pkt 153–159 zaskarżonego wyroku i które są przedmiotem odwołania Komisji.

81 Przeciwnie, rzeczone względy wynikają z zastosowania zasad regulujących zewnętrzny stosunek solidarności, a mianowicie odpowiedzialność każdej ze spółek za zapłatę Komisji całej grzywny nałożonej na przedsiębiorstwo, w którego skład spółki te wchodziły w czasie, gdy zostało popełnione naruszenie, które to zasady Sąd przypomniał w pkt 148–152, w pierwszym zdaniu pkt 153, a także w pkt 154 zaskarżonego wyroku i w odniesieniu do których Sąd nie dopuścił się żadnego naruszenia prawa, jak wynika z pkt 49, 54, 57 i 59 niniejszego wyroku.

82 Natomiast uznanie za zasadne trzech pierwszych zarzutów podniesionych przez Komisję skutkuje uchyleniem pkt 3 sentencji zaskarżonego wyroku, o co wniosła również ta instytucja, gdyż z pkt 245, 247, 262 i 263 tego wyroku wynika, że ustalenie udziałów w kwocie grzywny zainteresowanych spółek, w ramach ich stosunków wewnętrznych, którego to ustalenia dokonał Sąd w wykonaniu prawa nieograniczonego orzekania na podstawie zasad dotyczących wewnętrznego podziału długu solidarnego, wskazanych w pkt 158 i 159 rzeczonego wyroku, wchodzi w zakres rozważań, na których oparł się Sąd w celu zmiany, a następnie nałożenia grzywien wyszczególnionych w pkt 3 sentencji owego wyroku.

83 Wynika stąd, że należy uchylić pkt 3 sentencji zaskarżonego wyroku, w którym zostały ustalone udziały w kwocie grzywny, za zapłatę których skarżące w pierwszej instancji zostały obciążone odpowiedzialnością solidarną.

84 Ponieważ skargi zostały oddalone w pozostałym zakresie, w myśl pkt 4 sentencji zaskarżonego wyroku, nie ma podstaw do uwzględnienia żądania Komisji zmierzającego do oddalenia skarg w sprawach T-122/07, T-123/07 i T-124/07 w odniesieniu do stwierdzenia nieważności art. 2 lit. j), k) i l) spornej decyzji, czego domagały się skarżące w pierwszej instancji.

B – *W przedmiocie odwołania spółki Reyrolle*

85 W uzasadnieniu odwołania Reyrolle podnosi dwa zarzuty, dotyczące, po pierwsze, naruszenia zasady indywidualizacji kar i sankcji, a po drugie, naruszenia zasad równego traktowania i proporcjonalności.

1. W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszenia zasady indywidualizacji kar i sankcji

a) Argumentacja stron

86 W zarzucie pierwszym Reyrolle utrzymuje, że Sąd naruszył zasadę indywidualizacji kar i sankcji przez to, że w wykonaniu nieograniczonego prawa orzekania naruszył art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003, nakładając grzywnę na przedsiębiorstwo, które tworzyły Rolls-Royce i Reyrolle w latach 1988–1998, nie na podstawie sytuacji tego przedsiębiorstwa, ale na podstawie siły ekonomicznej podmiotu gospodarczego, który powstał kilka lat później, wraz ze sprzedażą spółki Reyrolle spółce VA Technologie.

87 Reyrolle utrzymuje, że Sąd nie powinien był obliczać jednej kwoty wyjściowej, biorąc pod uwagę obroty i udział w rynku przedsiębiorstwa utworzonego przez grupę VA Tech, lecz powinien był ustalić inną kwotę wyjściową dla Reyrolle za wcześniejszy okres, w jakim – jak wskazano w pkt 6 niniejszego wyroku – spółka ta była spółką zależną przedsiębiorstwa Rolls-Royce, to znaczy za okres od 15 kwietnia 1988 r. do 20 września 1998 r.

88 Według Reyrolle kwotę wyjściową za okres przed włączeniem tej spółki do grupy VA Technologie należało ustalić na podstawie udziału w rynku przedsiębiorstwa, jakie tworzyły Rolls-Royce i Reyrolle, i wyłącznie na podstawie obrotów tego przedsiębiorstwa. W ten sposób łączna grzywna nałożona na Reyrolle powinna była wynieść co najwyżej 2,05 mln EUR.

89 Komisja twierdzi, że zarzut ten jest bezpodstawny. Podnosi ona, że ustalanie odrębnej kwoty wyjściowej dla okresu, w którym Reyrolle wchodziła w skład przedsiębiorstwa Rolls-Royce, nie było uzasadnione, gdyż spółce dominującej tego przedsiębiorstwa nie można było zarzucić żadnego naruszenia. W każdym razie nawet gdyby taka kwota wyjściowa została ustalona, to wedle dostępnych danych wysokość grzywny uległaby zwiększeniu, a nie obniżeniu.

b) Ocena Trybunału

90 Reyrolle utrzymuje, że zasada indywidualizacji kar i sankcji wymaga, aby w sytuacji gdy w okresie, w którym uczestniczyła ona w badanym kartelu, wchodziła kolejno w skład dwóch przedsiębiorstw, a mianowicie przedsiębiorstwa Rolls-Royce, a następnie przedsiębiorstwa utworzonego przez grupę VA Tech, grzywna w kwocie 9 450 000 EUR, jaką Sąd nałożył na nią indywidualnie w pkt 3 tiret ostatnie sentencji zaskarżonego wyroku w wykonaniu nieograniczonego prawa orzekania, powinna była zostać obliczona na podstawie dwóch odrębnych kwot wyjściowych dla obu tych przedsiębiorstw, obejmujących dwa następujące po sobie okresy naruszenia, w trakcie których spółka ta wchodziła w skład każdego z tych przedsiębiorstw.

91 Jak wskazano już w pkt 52 niniejszego wyroku, zasada indywidualizacji kar i sankcji wymaga, aby dla potrzeb stosowania art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 kwota grzywny była ustalana na podstawie wagi naruszenia zarzucanego indywidualnie danemu przedsiębiorstwu oraz czasu trwania tego naruszenia. Zasada ta znajduje także zastosowanie w sytuacji, gdy – tak jak w niniejszej sprawie – to Sąd ustalił kwotę grzywny w wykonaniu nieograniczonego prawa orzekania.

92 Tymczasem, jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 131–134 opinii, z pkt 140, 144 i 164 zaskarżonego wyroku wynika, że w celu ustalenia wysokości grzywny, jaką należy nałożyć odrębnie na Reyrolle w odniesieniu do okresu, w którym wchodziła ona w skład grupy Rolls-Royce, Sąd wyszedł z założenia, że w owym okresie naruszenie zostało popełnione w sposób niezależny przez Reyrolle, gdyż Komisja stwierdziła, iż w odniesieniu do spółki dominującej przedsiębiorstwa Rolls-Royce naruszenie uległo przedawnieniu. Bezsporne jest zresztą to, że w późniejszym okresie naruszenia Reyrolle kontynuowała swe uczestnictwo w kartelu jako część przedsiębiorstwa utworzonego przez grupę VA Tech, którego spółka dominująca, czyli VA Technologie, także została obciążona odpowiedzialnością za naruszenie.

93 Wynika stąd, że skoro w tym wypadku przedsiębiorstwu Rolls-Royce nie zostało zarzucone w sposób indywidualny żadne naruszenie, to zasada indywidualizacji kar i sankcji wymagała, aby kwota grzywny została ustalona na podstawie cech właściwych nie dla tego przedsiębiorstwa, ale tylko dla przedsiębiorstwa, które przed jego przejęciem przez VA Technologie tworzyła sama Reyrolle, zaś po tym przejęciu – Reyrolle wraz z innymi należącymi do grupy VA Tech spółkami, które uczestniczyły w kartelu.

94 A zatem Sąd słusznie mógł ustalić jedną kwotę wyjściową dla przedsiębiorstwa utworzonego przez grupę VA Tech na podstawie jego obrotów w 2003 r., to znaczy w ostatnim pełnym roku naruszenia, a następnie podzielić odpowiedzialność za naruszenie na poszczególne spółki za okresy, w których uczestniczyły one w kartelu.

95 W tych okolicznościach zarzut pierwszy odwołania spółki Reyrolle należy oddalić.

2. W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia zasad równego traktowania i proporcjonalności

a) Argumentacja stron

96 W swym drugim zarzucie Reyrolle twierdzi, że Sąd naruszył zasady równego traktowania i proporcjonalności przez to, że w ramach wykonywania nieograniczonego prawa orzekania zastosował metody obliczania różne od tych, które zastosował wobec innych spółek, co spowodowało, że Reyrolle została potraktowana w sposób znacznie mniej korzystny niż inne spółki.

97 Po pierwsze, co się tyczy spółek SEHV i Magrini, które stały się potem częścią przedsiębiorstwa Schneider oraz przedsiębiorstwa VA Tech, z pkt 241 zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd ustalił odrębne kwoty wyjściowe dla każdego okresu, w którym spółki te należały do różnych przedsiębiorstw. Natomiast w odniesieniu do spółki Reyrolle Sąd zastosował całkiem inną metodę, gdyż ustalił on grzywnę na podstawie jednolitej kwoty podstawowej, mimo że spółka ta należała w owym okresie do różnych przedsiębiorstw, w wyniku czego nałożona na nią grzywna jest nieproporcjonalna.

98 Po drugie, zdaniem Reyrolle dyskryminacja, jakiej doznała ta spółka, staje się jeszcze bardziej wyraźna, gdy metoda obliczania nałożonej na nią grzywny zostanie porównana z metodą, którą Komisja zastosowała w odniesieniu do niektórych przedsiębiorstw japońskich znajdujących się w sytuacji całkowicie porównywalnej z sytuacją Reyrolle, gdyż w odniesieniu do tych przedsiębiorstw Sąd oparł się na innych kwotach wyjściowych za okres przed połączeniem ich działalności w sektorze RIG we wspólnym przedsiębiorstwie.

99 Komisja utrzymuje, że zarzut ten jest niedopuszczalny, gdyż nie został on podniesiony przed Sądem, co oznacza, że stanowi on zarzut nowy. W każdym razie zarzut ten jest zdaniem Komisji bezzasadny.

b) Ocena Trybunału

100 Jeśli chodzi o dopuszczalność zarzutu drugiego, podniesiony przez Komisję zarzut niedopuszczalności należy oddalić.

101 Chociaż prawdą jest, że Reyrolle nie wspomniała w pierwszej instancji o domniemanej dyskryminacji, na którą powołuje się w omawianym zarzucie odwołania, to jednak okoliczność ta nie może czynić tego zarzutu niedopuszczalnym.

102 Za dopuszczalne należy bowiem uznać wniesienie przez spółkę Reyrolle odwołania, w którym przed Trybunałem podniesione zostały zarzuty, których źródłem był sam zaskarżony wyrok i których przedmiotem jest krytyka jego zasadności pod względem prawnym (wyrok z dnia 29 listopada 2007 r. w sprawie C-176/06 P Stadtwerke Schwäbisch Hall i in. przeciwko Komisji, pkt 17).

103 W niniejszej sprawie Reyrolle podnosi, że Sąd potraktował ją w sposób dyskryminujący, gdy wykonując swe nieograniczone prawo orzekania, ustalił kwotę grzywny, jak powinna zostać na nią nałożona. Chociaż przy obliczaniu grzywien Sąd posłużył się wprawdzie tą samą metodą, którą zastosowała

Komisja, to jednak postępując w ten sposób, potraktował tę metodę jak swą własną, zaś domniemana dyskryminacja, na którą skarży się Reyrolle, wynika z ponownego obliczenia grzywny przez Sąd, wobec czego jej źródłem jest zaskarżony wyrok.

104 Ponadto ten dotyczący obliczenia grzywny przez Sąd w wykonaniu nieograniczonego prawa orzekania zarzut nie może zostać uznany za niedopuszczalny, gdyż ze względu na sam swój charakter nie mógł on zostać podniesiony w pierwszej instancji (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Alliance One International przeciwko Komisji, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).

105 Co się tyczy badania tego zarzutu co do istoty, to w myśl utrwalonego orzecznictwa wykonywanie nieograniczonego prawa orzekania nie może prowadzić – przy ustalaniu wysokości grzywien – do dyskryminacji między przedsiębiorstwami, które uczestniczyły w porozumieniu niezgodnym z art. 101 ust. 1 TFUE (zob. w szczególności wyrok z dnia 30 maja 2013 r. w sprawie C-70/12 P Quinn Barlo i in. przeciwko Komisji, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo).

106 Z utrwalonego orzecznictwa wynika ponadto, że zasada równego traktowania zostaje naruszona jedynie wtedy, gdy porównywalne sytuacje są traktowane w różny sposób lub gdy różne sytuacje są traktowane w ten sam sposób, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione (zob. w szczególności wyrok z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie C-76/06 P Britannia Alloys & Chemicals przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-4405, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).

107 Należy jednak stwierdzić, że w tym wypadku zasada równego traktowania nie została naruszona, ponieważ Reyrolle nie znajdowała się w sytuacji porównywalnej z sytuacją grupy Schneider ani z sytuacją producentów japońskich.

108 Przede wszystkim, co się tyczy twierdzenia, że Reyrolle była dyskryminowana względem spółek SEHV i Magrini, w pkt 92 i 93 niniejszego wyroku stwierdzono już, że Reyrolle uczestniczyła w badanym naruszeniu, będąc częścią jednego przedsiębiorstwa, a mianowicie przedsiębiorstwa utworzonego przez grupę VA Tech, którego skład uległ zmianie w trakcie trwania naruszenia.

109 Sytuacja ta jest także inna niż ta, w której znajdowały się spółki SEHV i Magrini. Spółki te kolejno uczestniczyły bowiem w kartelu, o którym mowa w niniejszej sprawie, wchodząc w skład dwóch różnych przedsiębiorstw, a mianowicie najpierw w ramach przedsiębiorstwa, którego spółką dominującą była spółka Schneider, a później, po ich przejęciu przez VA Technologie, w ramach przedsiębiorstwa utworzonego przez grupę VA Tech. Ponadto zarówno Schneider, jak i VA Technologie zostały obciążone osobistą odpowiedzialnością za uczestnictwo w tym kartelu.

110 Podobnie nie można uznać, że Reyrolle i producenci japońscy znajdowali się w porównywalnej sytuacji. Bezsporne jest bowiem to, że owi producenci japońscy, czyli z jednej strony Fuji i Hitachi, a z drugiej strony Mitsubishi i Toshiba, początkowo uczestniczyli w rzeczonym kartelu w sposób niezależny. Chociaż w dniu 1 października 2002 r. spółki te skupiły swą działalność w sektorze RIG w dwóch wspólnych przedsiębiorstwach, czyli, odpowiednio, w JAEPS oraz TM T&D Corp., to jednak w dalszym ciągu istniały one jako autonomiczne i niezależne przedsiębiorstwa. Nie jest tak natomiast w wypadku spółki Reyrolle, gdyż po jej przejęciu przez VA Technologie i po włączeniu jej do przedsiębiorstwa, które tworzyła grupa VA Tech, nie była ona już autonomicznym i niezależnym przedsiębiorstwem.

111 Wreszcie co się tyczy domniemanego naruszenia zasady proporcjonalności, z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że nie jest obowiązkiem Trybunału, który rozstrzyga kwestie prawne w ramach odwołania, zastąpienie własną, bardziej słuszną oceną oceny Sądu, który w ramach nieograniczonego prawa orzekania orzeka o kwotach grzywien nałożonych na przedsiębiorstwa z powodu naruszenia przez nie prawa Unii. Tak więc tylko gdyby Trybunał uznał, że poziom sankcji jest nie tylko niewłaściwy, ale również nadmierny, a w efekcie nieproporcjonalny, należałoby stwierdzić, że doszło

do naruszenia prawa przez Sąd ze względu na niewłaściwy charakter kwoty grzywny (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Quinn Barlo i in. przeciwko Komisji, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo).

112 Tymczasem Reyrolle poprzestała na poparciu swego zastrzeżenia dotyczącego nieproporcjonalnego charakteru nałożonej na nią przez Sąd grzywny twierdzeniami, w myśl których została ona potraktowana w sposób dyskryminujący, a które to twierdzenia okazały się bezzasadne. Spółka ta nie przedstawiła jednak ponadto konkretnych argumentów, które pozwalałyby wykazać, że bezwzględna kwota tej grzywny ma nadmierny poziom. W konsekwencji zastrzeżenie oparte na rzekomym naruszeniu zasady proporcjonalności należy oddalić.

113 Oznacza to, że drugi zarzut podniesiony w uzasadnieniu odwołania Reyrolle również należy oddalić.

114 Ponieważ nie można uznać żadnego z zarzutów podniesionych przez Reyrolle na poparcie jej odwołania, odwołanie należy oddalić w całości.

C – *W przedmiocie odwołania spółek SEHV i Magrini*

115 W pierwszej kolejności należy zbadać łącznie dwa pierwsze zarzuty podniesione przez SEHV i Magrini na poparcie wniesionego przez te spółki odwołania.

1. W przedmiocie dwóch pierwszych zarzutów, dotyczących, odpowiednio, naruszenia zasady ne ultra petita oraz zasady powagi rzeczy osądzonej

a) Argumentacja stron

116 SEHV i Magrini podnoszą, po pierwsze, że ich skarga przed Sądem dotyczyła grzywny w wysokości 4 500 000 EUR, jaką miały one zapłacić solidarnie ze spółką Schneider na podstawie art. 2 lit. k) spornej decyzji, a nie również grzywny w wysokości 3 600 000 EUR, którą miała zapłacić sama spółka Schneider na podstawie art. 2 lit. j) tej decyzji. Po drugie, spółki te podnoszą, że chociaż spółka Schneider mogła sama zakwestionować tę grzywnę, to jednak nie wniosła ona skargi do Sądu.

117 Wynika stąd, że uchylając grzywnę nałożoną w art. 2 lit. j) spornej decyzji i zawierając jej kwotę w grzywnie, za której zapłatę obciążono odpowiedzialnością solidarną spółki Schneider, SEHV i Magrini, Sąd nie tylko naruszył zasadę ne ultra petita, ale także nie uszanował powagi rzeczy osądzonej, którą decyzja ta uzyskała względem spółki Schneider.

118 Komisja twierdzi, że odwołanie to jest w całości niedopuszczalne, gdyż podniesione w nim żądania są całkowicie przeciwne żądaniom skargi wniesionej do Sądu. W każdym razie ponieważ kwestia kwoty grzywny nałożonej solidarnie na spółki, które sukcesywnie wchodziły w skład przedsiębiorstw Schneider i VA Tech, została poddana rozstrzygnięciu przez Sąd w ramach skargi wniesionej przez skarżące w pierwszej instancji, Sąd mógł zmienić kwotę tej grzywny w wykonaniu nieograniczonego prawa orzekania, nie naruszając przy tym ani zasady ne ultra petita, ani zasady powagi rzeczy osądzonej.

b) Ocena Trybunału

119 Tytułem wstępu należy przede wszystkim przypomnieć, że – jak stanowi art. 113 § 1 regulaminu postępowania w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia odwołania – żądania odwołania powinny zmierzać do uwzględnienia, w całości lub w części, żądań przedstawianych w pierwszej instancji.

120 A zatem – jak wskazał rzecznik generalny w pkt 150 opinii – rozpatrywane odwołanie jest niedopuszczalne w zakresie, w jakim w przedstawionych w nim żądaniach wnoszące odwołanie zmierzają do utrzymania w mocy art. 2 lit. k) spornej decyzji, w stosunku do którego w pierwszej instancji wniosły one o stwierdzenie nieważności.

121 Ponadto – jak stwierdził również rzecznik generalny w przytoczonym wyżej pkt 150 opinii – odwołanie SEHV i Magrini jest niedopuszczalne w zakresie, w jakim zawarte w nim żądania mają na celu potwierdzenie art. 2 lit. j) spornej decyzji, podczas gdy przepis ten dotyczy grzywny, którą zakwestionować mogła jedynie spółka Schneider. Spółka ta nie wniosła jednak skargi do Sądu.

122 Wreszcie odwołanie to jest również niedopuszczalne w zakresie, w jakim SEHV i Magrini zwracają się do Sądu o rozstrzygnięcie – w odniesieniu do art. 2 lit. k) spornej decyzji – że każdy z dłużników solidarnych powinien pokryć jedną trzecią kwoty 4 500 000 EUR. Z pkt 74 niniejszego wyroku wynika bowiem, że w wykonaniu nieograniczonego prawa orzekania sąd Unii nie może rozdzielić grzywny między dłużników solidarnych w ramach ich stosunków wewnętrznych.

123 Jednakże Komisja nie może podnosić zarzutu niedopuszczalności żądań SEHV i Magrini w zakresie, w jakim żądania te zmierzają do częściowego uchylenia pkt 2 i 3 sentencji zaskarżonego wyroku.

124 Należy zaznaczyć, że SEHV i Magrini podniosły w odwołaniu, iż Sąd orzekł ultra petita, stwierdzając w pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku nieważność art. 2 lit. j) spornej decyzji, a także jej art. 2 lit. k) w zakresie, w jakim ten ostatni przepis dotyczy spółki Schneider. Wnoszące odwołanie utrzymują w tym względzie, że spółka Schneider nie wniosła do Sądu skargi o stwierdzenie nieważności, wobec czego sporna decyzja stała się prawomocna względem niej. Tymczasem według wnoszących odwołanie grzywna zmieniona przez Sąd w pkt 3 tiret pierwsze sentencji tego wyroku, w następstwie stwierdzenia nieważności art. 2 spornej decyzji w zakresie, w jakim dotyczył on spółki Schneider, jest dla nich szczególnie niekorzystna.

125 Ponieważ na poparcie żądań zmierzających do częściowego uchylenia pkt 2 i 3 sentencji zaskarżonego wyroku wnoszące odwołanie podniosły także zarzuty, których źródłem jest sam ten wyrok, owe żądania – w świetle orzecznictwa przytoczonego w pkt 102 niniejszego wyroku – należy uznać za dopuszczalne.

126 Co się tyczy badania co do istoty dwóch pierwszych zarzutów, należy przypomnieć, że sąd Unii jest uprawniony do skorzystania z przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania, w przypadku gdy zostaje mu przedłożona do rozważenia kwestia wysokości grzywny (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Alliance One International przeciwko Komisji, pkt 105).

127 W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że kwestia wysokości grzywny nałożonej indywidualnie na spółkę Schneider na podstawie art. 2 lit. j) spornej decyzji nie została przedłożona Sądowi do rozważenia.

128 I tak, skoro spółka Schneider nie wniosła skargi, w której wysokość tej grzywny zostałaby zakwestionowana, to zagadnienie to nie mogło być przedmiotem skargi wniesionej przez SEHV i Magrini, gdyż wskazana grzywna nie została nałożona na te spółki.

129 W tym stanie rzeczy należy uznać, że Sąd orzekł ultra petita, stwierdzając w pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku nieważność art. 2 lit. j) i k) spornej decyzji i zmieniając w pkt 3 tiret pierwsze sentencji tego wyroku grzywny nałożone we wskazanych przepisach poprzez zawarcie ich w jednej kwocie, do zapłaty której zostały zobowiązane solidarnie spółki Schneider, SEHV i Magrini.

130 Prawdą jest oczywiście – jak wspomniał Sąd w pkt 248 zaskarżonego wyroku – że chociaż ta zmiana grzywny nie skutkuje zmianą łącznej kwoty grzywny, jakiej może domagać się Komisja od spółki Schneider w kontekście zewnętrznego aspektu solidarności, to owa zmiana jest dla tej spółki korzystna, jeśli wziąć pod uwagę kwotę grzywny, jaką spółka ta będzie musiała ostatecznie pokryć po

rozdzieleniu grzywny między dłużników solidarnych w ramach stosunków wewnętrznych. Niemniej jednak Sąd nie mógł dokonać rzeczonej zmiany, która może być niekorzystna dla SEHV i Magrini zarówno w aspekcie zewnętrznym, jak i w aspekcie wewnętrznym solidarności. W istocie, skoro Sąd nie mógł najpierw uznać nałożenia spornej grzywny za niezgodne z prawem, nie naruszając przy tym zasady ne ultra petita, to nie mógł on następnie skorzystać z nieograniczonego prawa orzekania, aby uchylić, obniżyć lub podwyższyć tę grzywnę.

131 W świetle wszystkich powyższych rozważań dwa pierwsze zarzuty SEHV i Magrini należy uwzględnić.

132 W tych okolicznościach należy uwzględnić odwołanie SEHV i Magrini bez konieczności badania przez Trybunał trzeciego zarzutu tego odwołania, który to zarzut dotyczy naruszenia zasady kontradyktoryjności. Zarzut ten ma bowiem charakter czysto posiłkowy względem dwóch pierwszych zarzutów, gdyż na wypadek oddalenia tych zarzutów przez Trybunał w zarzucie trzecim podniesiono, że Sąd i tak naruszył prawo, zmieniając grzywnę w pkt 3 tiret pierwsze sentencji zaskarżonego wyroku, ze względu na to, że nie umożliwił zainteresowanym spółkom zajęcia stanowiska w przedmiocie nowego ustalenia grzywny. Ponadto ewentualne uwzględnienie tego zarzutu nie mogłoby skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku w zakresie wykraczającym poza ten będący rezultatem uznania za zasadne dwóch pierwszych zbadanych zarzutów.

2. W przedmiocie konsekwencji, jakie należy wyciągnąć z uznania za zasadne odwołania spółek SEHV i Magrini

133 Zważywszy na częściową niedopuszczalność żądań odwołania, która została stwierdzona w pkt 119–122 niniejszego wyroku, skutkiem uznania za zasadne dwóch pierwszych zarzutów podniesionych przez SEHV i Magrini jest uchylenie pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim stwierdzono w nim nieważność art. 2 lit. j) i k) spornej decyzji, a także uchylenie pkt 3 tiret pierwsze sentencji zaskarżonego wyroku.

134 Ponieważ w pozostałym zakresie SEHV i Magrini nie zażądały w odwołaniu uwzględnienia skarg w sprawach od T-122/07 do T-124/07, skargi te pozostają oddalone zgodnie z pkt 4 sentencji zaskarżonego wyroku.

VI – W przedmiocie kosztów

135 Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem, jeżeli odwołanie jest bezzasadne lub jest zasadne i Trybunał wydaje orzeczenie kończące postępowanie w sprawie, rozstrzyga on również o kosztach.

136 Zgodnie z art. 138 § 1 tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 tego regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.

137 Co się tyczy odwołania Reyrolle (C-232/11/P), ponieważ spółka ta przegrała sprawę, a Komisja wniosła o obciążenie jej kosztami, należy obciążyć ją kosztami postępowania związanymi z tym odwołaniem.

138 Ponieważ odwołanie Komisji (C-231/11 P) powinno zostać uwzględnione, a Komisja wniosła o obciążenie skarżących w pierwszej instancji kosztami postępowania, należy obciążyć je kosztami postępowania związanymi z tym odwołaniem.

139 Ponieważ odwołanie SEHV i Magrini (C-233/11 P) również powinno zostać uwzględnione, a spółki te wniosły o obciążenie Komisji kosztami postępowania, należy obciążyć tę instytucję kosztami postępowania związanymi z tym odwołaniem.

140 W pozostałym zakresie nie należy zmieniać rozdziału kosztów dotyczących postępowania pierwszej instancji, którego dokonano w pkt 5–7 sentencji zaskarżonego wyroku.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

1) Uchyla się pkt 2 sentencji wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 3 marca 2011 r. w sprawach połączonych od T-122/07 do T-124/07 Siemens Österreich i in. przeciwko Komisji, w którym stwierdzono nieważność art. 2 lit. j) i k) decyzji Komisji C(2006) 6762 wersja ostateczna z dnia 24 stycznia 2007 r. w sprawie postępowania na podstawie art. 81 [WE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/F/38.899 – Rozdzielnice z izolacją gazową).

2) Uchyla się pkt 3 tiret pierwsze sentencji wyroku Sądu z dnia 3 marca 2011 r. w sprawach połączonych od T-122/07 do T-124/07 Siemens Österreich i in. przeciwko Komisji.

3) Uchyla się pkt 3 tiret od drugiego do czwartego sentencji wyroku Sądu z dnia 3 marca 2011 r. w sprawach połączonych od T-122/07 do T-124/07 Siemens Österreich i in. przeciwko Komisji w zakresie, w jakim określono w nim udziały skarżących w pierwszej instancji w kwotach grzywny, którymi zostały one obciążone solidarnie.

4) W pozostałym zakresie odwołania zostają oddalone.

5) Siemens AG Österreich, VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG, Siemens Transmission & Distribution Ltd, Siemens Transmission & Distribution SA i Nuova Magrini Galileo SpA zostają obciążone kosztami postępowania związanymi z odwołaniem w sprawie C-231/11 P.

6) Siemens Transmission & Distribution Ltd zostaje obciążona kosztami postępowania związanymi z odwołaniem w sprawie C-232/11 P.

7) Komisja Europejska zostaje obciążona kosztami postępowania związanymi z odwołaniem w sprawie C-233/11 P.

8) Koszty dotyczące postępowania pierwszej instancji pozostają rozdzielone zgodnie z pkt 5–7 sentencji wyroku Sądu z dnia 3 marca 2011 r. w sprawach połączonych od T-122/07 do T-124/07 Siemens Österreich i in. przeciwko Komisji.

Podpisy